

Nr 43.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utbyggnad av Västerås ångkraftstation; given Stockholms slott den 23 januari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Torsten Nilsson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 januari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, vattenfallsstyrelsens framställning den 29 december 1947 om anvisande för budgetåret 1948/49 av 2 500 000 kronor till anskaffande av ytterligare ett maskinaggregat (nr 7) och en ångpanna (nr 14) i Västerås ångkraftstation samt till vissa i samband därmed behövliga arbeten. Utbyggnaden, som avses bliva färdig under 1951, beräknas giva ett krafttillskott av 60 000 kilowatt. Kostnaderna ha preliminärt beräknats till 12 miljoner kronor.

Vattenfallsstyrelsen framhåller till en början, att en av ångkraftverkens huvuduppgifter är att lämna tillskottskraft under lågvattentid. Därmed förädlas en del eljest vid vattenkraftverken förefintliga överskott till prima kraft. En annan huvuduppgift är att lämna effekttillskott för tillgodoseende av kortvariga belastningstoppar under vintervardagarna. Ångkraft är billigare för sådan spetsproduktion än motsvarande högregraderade vattenkraft, vilken särskilt under nuvarande förhållanden väsentligen får anskaffas i Norrland och sålunda kräver jämväl dyrbar överföring. Slutligen utgöra ångkraftverken reserv för vattenkraftverken och bidra därjämte till spänningsstabilisering och alstring av reaktiv kraft. Ångkraftverkens nu angivna ändamål kunna delvis tillgodoses även medelst regleringar i vattendragen, och de senaste femton årens starka utvidgning av regleringarna har åtföljts av en stagnation ifråga om ångkraftutbyggnader. Den betydande belastningsökningen under och efter senaste världskriget har emellertid lett till en eftersläpning, och vissa nytillkomna utvecklingstendenser synas medföra en skärpning av ångkraftbehovet. En verkställd undersökning, baserad å ena sidan på 1950 års utbyggnads- och belastningsstadium under förutsättning, att kraftbehoven fortfara att stiga med 350 miljoner kilowattimmar (MkWh) per år, å andra sidan vattenförhållandena under perioden 1911/12—1944/45 visar, att Västeråsverket inklusive den pågående utvidgningen icke skulle vara tillräckligt för behovet av tillskottskraft under de värsta torråren. För tillgodoseende av maximieffekten skulle, enligt styrelsens beräkningar, förefintliga resurser räcka utan någon ytterligare ångkraffekt men endast med mycket obetydlig marginal och icke om samtidigt regleringsförbud inträffar vid något eller några av vattenkraftverken. Även ur reservsynpunkt är en förstärkning motiverad bl. a. med hänsyn till den starkt ökande kraftöverföringen från Norrland och till de skador och maskinhaverier, som riskeras vid forcerad drift av ångkraftverken. Det är sålunda, enligt styrelsens mening, otvetydigt, att ångkraftresurserna måste utökas. På grund av de för närvarande långa leveranstiderna från verkstäderna måste åtgärder igångsättas snarast möjligt.

Vattenfallsstyrelsen meddelar i detta sammanhang, att styrelsen planerar ett stort ångkraftverk i västra Sverige men att detta av flera skäl icke kan bli färdigt på lång tid. För att dessförinnan åstadkomma erforderlig komplettering av resurserna har styrelsen prövat möjligheterna för ett samarbete med Sydsvenska kraftaktiebolaget ifråga om den ångkraftanläggning, som bolaget ämnar utbygga. Anläggningen skulle sålunda från början tagas till större än som vore behövt för kraftbolagets eget behov och under någon tid till en del arrenderas av styrelsen. Det har emellertid visat sig, att ångkraftanläggningen i Sydsverige kommer att bli färdig först relativt sent, varför intet är att vinna med nämnda arrangemang.

Den utväg, som närmast står till buds, är enligt styrelsen, att insätta ytterligare ett maskinaggregat (nr 7) och en ångpanna (nr 14) i Västeråsstationen. Tidigare har en sådan utvidgning av detta verk förutsetts, och det har konstaterats, att den är möjlig med hänsyn till markutrymme,

bränsletillförsel, belastningsfördelningen i ledningsnätet och övriga bestämmande faktorer. Utvidgningen drager emellertid med sig, att bland annat hamnen, kolgården och asktransportanordningarna måste kompletteras, varjämte en ny överföringsledning till Finnslätten erfordras. Önskvärt är, att utvidgningen färdigställes till år 1951, och enligt erhållet anbud torde ångturbinaggregatet kunna bli färdigmonterat under detta år. Styrelsen anser, att utvidgningsåtgärderna böra beslutas och igångsättas snarast möjligt.

Styrelsen meddelar härefter, att den nya ångpannan och den nya maskinen böra ha exakt samma utförande som de under byggnad varande. Under denna förutsättning ha kostnaderna för kompletteringen preliminärt beräknats enligt följande uppställning.

	Kronor
Ångpanna	3 800 000
Turbingenerator, transformator, ställverk och tillbyggnad av maskinsalen	5 100 000
Komplettering av kolgårdens transportanordningar, hamnaneläggningen, asktransportanordningarna m. m.	2 900 000
Kraftledning till Finnslätten jämte ställverk	200 000
Summa kronor	12 000 000.

Bland kompletteringarna ingå sådana, som torde bli nödvändiga, även om utvidgningen av maskinutrustningen icke kommer till stånd, med cirka 300 000 kronor. Överföringsanordningarna böra bekostas med medel ur anslaget till distributionsanläggningar m. m. För återstående kostnader, 11 500 000 kronor, erfordras särskilt anslag. Beloppet motsvarar 192 kronor per kilowatt, vilket är ett mycket lågt värde.

Om utvidgningens årskostnad exklusive bränslekostnader beräknas till 10 procent av anläggningskostnaden och om hälften av årskostnaden anses motiverad av den nytta aggregatet gör vid tillgodoseende av toppbelastning och som reserv, blir återstående årskostnad 575 000 kronor. Utvidgningen kan beräknas få användning under lågvattentid, motsvarande en genomsnittlig produktion av 30 MkwWh per år under all tid. Fördelad härpå blir årskostnaden exklusive bränsle 1,9 öre per kilowattimme, vilket är ett lågt värde.

Om den nu ifrågasatta utvidgningen av Västeråsverket beslutas, böra framhåller styrelsen slutligen, beställningar göras omedelbart, men därvid torde första maskinlikviderna kunna få anstå till efter ingången av budgetåret 1948/49. För nämnda budgetår beräknas ett anslagsbehov av 2 500 000 kronor, huvudsakligen betingat av likvider för beställda maskiner och apparater.

Departementschefen. För att tillgodose det ökade behovet av ångkraft ha under senare år åtgärder vidtagits för att giva Västerås ångkraftstation ökad kapacitet. Sälunda ha medel anvisats för att anskaffa ett sjätte maskinaggregat och en ny ångpanna (nr 13) i kraftstationen. Dessa anläggnings-

arbeten ha ännu ej avslutats. Vattenfallsstyrelsen har emellertid ansett de vidtagna åtgärderna icke vara tillräckliga för att det framtida behovet av ångkraft skall vara tryggt samt har efter undersökning av föreliggande möjligheter att öka ångkraftproduktionen funnit, att Västeråsstationen bör ytterligare utbyggas. Styrelsen har därför föreslagit, att för stationen skola anskaffas ytterligare ett maskinaggregat och en ångpanna av tidigare använd konstruktion. Utbyggnaden avses bli färdig 1951 och krafttillskottet skulle uppgå till 60 000 kilowatt.

Kostnaden för utbyggnadens genomförande har beräknats till sammanlagt 12 000 000 kronor, varav för maskinaggregatet 5 100 000 kronor, för ångpannan 3 800 000 kronor, för kraftledning till Finnslätten jämte ställverk 200 000 kronor och för vissa i samband härmed nödvändiga utvidgningar av hamn, kolgård och transportanläggningar m. m. 2 900 000 kronor. Av sistnämnda belopp avse cirka 300 000 kronor sådana arbeten, som måste utföras även om den föreslagna maskinanskaffningen icke skulle äga rum. För nästa budgetår äskar styrelsen ett belopp av 2 500 000 kronor till förskottslikvider för maskiner m. m.

Vid behandlingen i årets statsverksproposition av styrelsens anslagsäskanden för nästa budgetår erinrade jag under avdelningen Kraftbalansens utveckling, att ångkraftverkens kapacitet är otillräcklig. En ökning av ångkraftproduktionen bör nu förberedas, och jag tillstyrker, att ångkraftverket i Västerås ytterligare utbygges i enlighet med styrelsens förslag. Kostnadsberäkningarna ha ej givit mig anledning till erinran. Kostnaden för ledningen för kraftens överföring från de nya maskinerna till Finnslätten, 200 000 kronor, torde i sinom tid böra utgå från investeringsanslaget Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk. Övriga kostnader böra bestridas från ett särskilt investeringsanslag, benämnt Utbyggnad av Västerås ångkraftstation. Jag tillstyrker, att anslaget för nästa budgetår anvisas med av styrelsen äskat belopp, 2 500 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbyggnad av Västerås ångkraftstation* å kapitalbudgeten under statens affärsverksfonder, statens vattenfallsverk, för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hård af Segerstad.